

Canteras Valsan, com el seu nom indica, és una indústria dedicada al sector de les pedreres ubicada a Sant Vicenç de Castellet. El seu responsable, Ramon Sangrà Bernadí, fa un breu esquema de la història d'aquesta indústria amb tants anys de tradició a Catalunya, i especialment al seu poble, on les pedres tenen denominació d'origen: "Durant els anys 40 i 50 molts vilatans treballaven manualment les pedres de les canteres de Sant Vicenç. En aquella època es feia servir fins i tot la fusta per trencar les pedres. És a la dècada dels 60 que es comença a mecanitzar aquesta indústria i apareixen els primers tallers. Ja no calia treballar a la mateixa pedrera: els enormes blocs de pedra es traslladaven al local i allí se serraven i es transformaven en planxes. Avui les rajoles i les vorades que estan a la venda són el resultat d'un procés totalment mecanitzat."

En Ramon ha seguit de prop aquesta evolució, no en va Canteras Valsan ja la van crear fa més de 50 anys "el meu germà i un soci, Manel Valverde. Van començar amb les mans, arrencant pedres. Donaven feina a més de 80 persones. L'any 1968 s'endinsaven al món de la mecanització i incorporaven com a matèria primera pedres procedents d'altres zones de l'Estat espanyol, sempre pedra treballada." Ell va escollir aquest període per passar a formar part del negoci, que "el 1988 es convertia en societat anònima." Pocs anys després de la mort del seu germà, en Ramon decidia associar-se amb una firma gallega, "a fi de ser més competitiu."

La seva decisió no podia ser més encertada: "Tenim un gran volum de producció, de manera que ara ens resulta molt fàcil fer obres a Canàries, a Anglaterra o a qualsevol lloc. De fet, avui estem connectats amb unes quantes empreses del sector. Actualment a Sant Vicenç, a més de les típiques de la nostra geografia, arriben pedres de tot el món, procedents de llocs d'extracció tan remots com Turquia i Brasil." Una comoditat impensable fa 50 anys, quan "les pedres es transportaven mitjançant carros tirats per cavalls." En Ramon assegura que, en el seu ram, "el futur el garanteix la disposició de matèria primera. De pedra, sempre n'hi haurà. El que Sant Vicenç necessita és que ens deixin explotar-ne els recursos perquè siguem, com hem estat fins ara, els representants de la pedra a Catalunya. El Tibidabo, per exemple, està fet amb pedra del meu poble."

Sorprenentment aquest emprenedor ens revela que "Catalunya és bastant reticent a l'establiment de pedreres, a diferència del que passa a la resta de l'Estat espanyol. En general, a la nostra comunitat les explotacions estan mal vistes. No entenc molt bé la raó, perquè al cap i a la fi es tracta d'un producte natural; després que es perfori la muntanya per extreure'n la pedra, la muntanya es torna a cobrir i el paisatge resta idèntic, de manera que hi torna a créixer vegetació." Es lamenta, doncs, que "a les empreses catalanes del sector no se'ns ajuda, sense tenir en compte que, en definitiva, hi ha una demanda de pedra i firmes com la meva contribueixen a crear riquesa." D'altra banda, la legislació ja preveu els efectes d'aquest tipus d'explotació.

No ens oblidem, igualment, que els productes que es fabriquen a indústries com la que ens ocupa resulten indispensables, tot i que sovint la seva presència ens passi desapercibuda: "Produïm rajoles acabades, tre-

balls de revestiment, paviments com el del Trade Center de Barcelona..." L'obra civil és el principal destinatari de l'activitat de Valsan, de manera que el seu client més important és l'empresa constructora: "Amb projectes tan ambiciosos i clients de tanta categoria, els marges en què ens movem són ajustadíssims." La pedra natural és un material que no passa mai de moda: "És històrica. Ja la feien servir els grecs, els egipcis i els romans. Com que es tracta d'una matèria que la natura ha anat creant a còpia de molts anys, té unes qualitats que els prefabricats mai no podran igualar: porositat, estabilitat, envelliment... La prova és que en la construcció de les grans obres que adornen les ciutats mai no s'empra res que no sigui pedra natural. Em refereixo a llocs com els Camps Elisis parisencs o el Passeig Marítim barceloní."

Els avantatges no s'acaben aquí; la pedra natural té la virtut d'adaptar-se a les necessitats de l'obra a la qual es destina, de manera que, "si així ho vol l'arquitecte, es poden fabricar rajoles d'un metre quadrat, de sis metres quadrats i de qualsevol gruix o mida." En aquest sentit, en Ramon destaca el fet que "les modes, pel que fa a les pedres, les imposen els arquitectes. Actualment, per exemple, en el cas dels paviments exteriors, la tendència és escollir materials foscos, perquè són més agradables a la vista i s'embruten menys. Quant als interiors, ha arribat la pauta del centre d'Europa que abandona els materials polits per altres de menys brillants, amb una aparença més natural." Sembla increïble que es puguin arribar a fer feines tan acurades a partir d'una matèria primera tan irregular com les pedres.

Ramon Sangrà trenca amb el mite de les canteres on es produeixen detonacions continuament: "Les explosions per extreure el material només tenen lloc un cop cada tres mesos, aproximadament. Les pedreres estan sotmeses a uns controls constants per part de l'Administració." Un cop extrets, aquests blocs de pedra "d'unes 15 tones, 3 metres de llargada, 1,60 d'amplada i la mateixa alçada s'introdueixen a les màquines de serrar i es transformen en planxes, unes planxes el gruix de les quals va en funció de la comanda. Posteriorment només ens resta fer les rajoles." Com és de suposar, el funcionament d'aquestes instal·lacions resulta molt costós: "Es requereixen molts de diamants i abrasius i grans quantitats d'aigua, i el manteniment de les màquines té uns costos molt elevats."

Un sistema sofisticat garanteix que aquests processos siguin respectuosos amb el medi ambient: "Unes premses separen l'aigua del fang, de manera que la primera la reutilitzem i el segon desapareix. Com a resultat, no hi ha abocaments." "Cada fabricant té els seus tipus de màquina", subratlla. "Dotats d'una gran tecnologia, els més especialitzats en màquines per a pedra natural són els italians. Les més cares són les alemanyes, per bé que en últim terme surten més barates, perquè són més duradores." Val a dir que l'elecció d'una màquina o una altra depèn en gran part de "l'especialització de l'empresa." De fet, és gràcies a aquesta especialització que les firmes dedicades al negoci de la pedra que hi ha a Sant Vicenç de Castellet no es fan nosa les unes a les altres. I és que la natura és prou generosa per proveir-nos a tots.

**“Les modes, pel que fa
a les pedres, les imposen
els arquitectes”**

Ramon Sangrà - Sant Vicenç de Castellet (Bages)